

Kader Peer Review Onderwijs

Vrije Universiteit Brussel

Inhoud

Doelstellingen	3
Verloop.....	3
Betrokkenen.....	4
Panel.....	5
Duur	6
Verslag en Opvolging	6
Deontologische code.....	7
Annulatie en sancties.....	7
Klachtenprocedure.....	8
Practicalia.....	8

Doelstellingen

Vanaf academiejaar 2021-2022 start de vernieuwde kwaliteitscyclus met zesjaarlijkse Peer Reviews Onderwijs (verder: Peer Review), waarvan de planning vooraf is vastgelegd in een kalender. Met de Peer Review wordt de nadruk gelegd op de dialoog die een opleiding heeft met peers.

Het doel van de Peer Review is om inhoudelijke feedback te krijgen op de profilering, het programma en onderwijsproces en het eindniveau van de opleiding. Daarnaast staat ook een inhoudelijke bespreking van het strategieplan van de opleiding(en) centraal. Het open gesprek tussen de opleidingsraad – met inbegrip van studenten – en een panel van interne peers en externe experts verwant aan het vakgebied van de opleiding(en), heeft tot doel de kwaliteit van de opleiding(en) te bevorderen.

Concreet worden op basis van kwantitatieve en kwalitatieve informatie (o.a. uit kwaliteitszorgprocessen en -instrumenten) en op basis van een reflectie door de opleidingsraad gezamenlijk de sterktes en zwaktes van de opleiding(en) vastgesteld. De uitkomst van de Peer Review is geen oordeel, maar neemt de vorm aan van een rapport met aanbevelingen waar de opleiding mee aan de slag kan gaan. Op basis van de input en de aanbevelingen van het panel van de Peer Review werkt de opleiding desgevallend haar strategieplan bij.

De Peer Review, waarbij de belangrijkste belanghebbenden betrokken zijn, is tevens bevorderlijk voor de verdere ontwikkeling van een positieve kwaliteitscultuur en een permanente kwaliteitszorg. Een bijkomende doelstelling van de Peer Review tot slot is het uitwisselen van informatie, met het oog op het delen van goede praktijkvoorbeelden en het vaststellen en remediëren van noden.

Verloop

Het gesprek tussen de opleidingsraad en het panel wordt op een drievoudige manier voorbereid:

1) Indien er recent geen focusgesprek met studenten heeft plaatsgevonden, wordt aangeraden dat de opleidingsraad er in overleg met de kwaliteitszorgmedewerker een organiseert. De feedback uit het focusgesprek kan door de opleiding worden gebruikt bij de voorbereiding van de Peer Review (herwerking van het strategieplan en de sterkte-zwakte analyse) en wordt ook aan het panel bezorgd.

2) De opleidingsraad bereidt een presentatie voor. Deze presentatie vertrekt vanuit de visie en profilering van de opleiding, bevat een sterkte-zwakteanalyse, een evaluatie van het strategieplan (welke acties zijn uitgevoerd, wat is nog gepland, welke prioriteiten zijn bijgekomen, ...) en stelt indien van toepassing een bijsturing van het strategieplan voor. Hierin worden waar relevant acties verwerkt die volgen uit input die de opleiding onder andere krijgt uit de ingezette kwaliteitszorginstrumenten (focusgesprek, studentenfeedback, alumni- of werkveldbevraging, fact sheet, ontwikkelingen in het vakgebied of het werkveld, resultaten van een benchmarkoefening,...). De presentatie duurt niet langer dan 30 minuten en ze wordt ten laatste een week voor het panelgesprek aan Onderwijs & Studentenzaken bezorgd.

3) Onderwijs & Studentenzaken verzamelt relevante kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de opleiding(en) en bezorgt deze informatie ten laatste een week voor de Peer Review aan de leden van het panel. Het betreft o.a.:

- de leerresultaten van de opleiding
- het programma
- de fact sheets (met o.a. gegevens met betrekking tot instroom en studiesucces)
- de recentste versie van het strategieplan van de opleidingsraad
- de opleidingsmatrix

- het verslag van de vorige Peer Review of het recentste visitatierapport

Daarnaast kunnen ook andere documenten worden voorgelegd, zoals opleidingsspecifieke documenten met betrekking tot profilering, evaluatiebeleid, eindniveau (e.g. voorbeelden masterproeven of stages met evaluatie), internationalisering, ... of relevante output uit kwaliteitszorginstrumenten (e.g. verslag focusgesprek, resultaten studentenfeedback, alumni- of werkveldbevraging, benchmarkoefening, ...). Onderwijs & Studentenzaken bezorgt het panel ook de presentatie die de opleidingsraad heeft voorbereid. Het panel neemt deze documenten door ter voorbereiding van de Peer Review.

Tijdens de eigenlijke Peer Review krijgt de opleidingsraad het eerste woord met zijn presentatie. Vervolgens vindt het gesprek plaats, waarbij de panelleden dieper ingaan op de door de opleidingsraad aangehaalde thema's en vragen stellen op basis van de informatie in de documenten die zij hebben doorgenomen. Hierbij wordt eerst het woord gegeven aan de studenten met de vraag of ze zich herkennen in de presentatie van de opleiding.

Het gesprek is constructief en vindt plaats in een sfeer van vertrouwen. Daarbij worden eventuele problemen niet uit de weg gegaan, maar wordt in overleg naar oplossingen gezocht. Het gesprek is ook geen eenrichtingsverkeer: de opleidingsraad kan in zijn presentatie onderwerpen aanhalen waarover hij het zeker wil hebben en zelf vragen richten aan het panel. Vanzelfsprekend heeft de opleidingsraad ook tijdens het gesprek de mogelijkheid om eventuele bijkomende thema's aan te brengen of toelichting te vragen.

Het panel houdt zowel een voor- als nabespreking. Tijdens de voorbespreking worden de belangrijkste thema's geïdentificeerd die tijdens het gesprek aan bod moeten komen, en wordt een taakverdeling afgesproken. Tijdens de nabespreking worden de conclusies en aanbevelingen overlopen en vastgelegd, met het oog op het verslag. Volgende thema's vormen een leidraad tijdens de voorbespreking van het panel voor het identificeren van de thema's die aan bod moeten komen tijdens het gesprek:

- leerresultaten en profilering
- curriculum¹
- eindniveau en evaluatiebeleid
- docenten (inclusief assistenten)²
- voorzieningen en studiebegeleiding³
- instroom (inclusief zij-instroom)
- studiesucces
- uitstroom, alumni en relatie werkveld
- internationalisering
- communicatie⁴

Betrokkenen

Met het oog op het versterken van een positieve kwaliteitscultuur wordt een representatieve delegatie van de leden van de opleidingsraad (ten minste docenten, assistenten en studenten) verwacht op het gesprek met het

---

¹ O.a. samenhang, afstemming programma op leerresultaten, overlap, werkvormen, opleidingsvarianten.

² O.a. kwantiteit, werklust, professionalisering.

³ O.a. studiemateriaal, materiële voorzieningen, bibliotheek, begeleiding door docenten, feedback, samenwerking met Studiebegeleiding.

⁴ O.a. bij instroom (startvereisten), doorstroom en uitstroom, over keuzemogelijkheden, opleidingsonderdeelfiches.

panel. De delegatie van het zelfstandig academisch personeel bestaat uit ten minste de helft van de stemgerechtigde ZAP-leden van de opleidingsraad⁵. De vertegenwoordiging van de opleidingsraad kan daarnaast worden uitgebreid met docenten of assistenten die betrokken zijn bij de opleiding, maar geen lid zijn van de opleidingsraad. Ook de aanwezigheid van een delegatie van deeltijdse docenten en de onderzoeksprofessoren (met een onderwijsopdracht in de betrokken opleiding(en)) wordt aanbevolen. Alle leden van de opleidingsraad zijn welkom om deel te nemen aan het gesprek. Dit geldt in het bijzonder voor de decaan, die (ten minste) lid is met raadgevende stem van de opleidingsraad.

Omdat zij belangrijke belanghebbenden zijn, is de betrokkenheid van studenten cruciaal. Een focusgesprek met de studenten kan dan ook interessante input voor de Peer Review opleveren. Daarnaast is de deelname van studentenvertegenwoordigers uit de opleidingsraad, eventueel aangevuld met studenten van de opleiding, tijdens het panelgesprek belangrijk. Ten minste 3 studenten per bachelor- of masteropleiding worden verwacht in de delegatie van de opleidingsraad. De studenten uit delegatie van de opleidingsraad zijn tijdens de Peer Review ook beschikbaar voor het afzonderlijk gesprek tussen het panel en de studenten.

De lijst met de verwachte delegatie wordt twee weken voor het panelgesprek bezorgd aan Onderwijs & Studentenzaken. Als uit deze lijst een onvoldoende beschikbaarheid blijkt van de stemgerechtigde ZAP-leden van de opleidingsraad of als de delegatie onvoldoende representatief is samengesteld, wordt het panelgesprek geannuleerd en opnieuw gepland. Hetzelfde gebeurt als er bij aanvang van het panelgesprek problemen zijn met betrekking tot de beschikbaarheid of de representativiteit.

De voorzitter van de opleidingsraad is verantwoordelijk voor het goede verloop van het proces, specifiek wat betreft de inhoudelijke voorbereiding van het gesprek door de opleidingsraad en de samenstelling van de delegatie van de opleidingsraad.

Panel

Het panel bestaat uit vijf leden. Het wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van de Vrije Universiteit Brussel, externe peers en experts en een student.

Vier panelleden worden voorgedragen door de opleidingsraad en behoren tot de volgende categorieën:

- een ZAP-lid van de Vrije Universiteit Brussel uit een andere opleiding
- twee ZAP-leden uit een andere instelling (binnen- of buitenland), bij voorkeur betrokken bij een inhoudelijk verwante opleiding
- een werkveldvertegenwoordiger en/of alumnus

De ZAP-leden, werkveldvertegenwoordigers of alumni zijn onafhankelijk. Dat betekent dat zij niet actief betrokken zijn bij de opleiding waarvoor de Peer Review wordt uitgevoerd. Zij hebben op het ogenblik van de Peer Review gedurende een periode van vijf jaar geen les gegeven in de betrokken opleiding en zijn gedurende diezelfde periode geen lid geweest van de opleidingsraad. Een panellid dat een occasioneel gastcollege verzorgt, is wel toegestaan. Ook panelleden met wie docenten van de betrokken opleiding onderzoeksrelaties onderhouden, zijn toegestaan. De alumnus is op het ogenblik van de Peer Review niet als onderzoeker of docent verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel. De panelleden zijn niet gehuwd of wonen niet samen met leden van de opleidingsraad van de betrokken opleiding; zij hebben ook geen persoonlijke betrokkenheid bij de leden van de opleidingsraad. Bloedverwanten in de eerste of tweede graad zijn evenmin toegestaan.

Het panel wordt vervolledigd door een student gekozen uit een pool van studenten, jaarlijks voorgedragen door de Studentenraad. Indien er geen student uit deze pool beschikbaar is, draagt de Studentenraad ad hoc

---

⁵ Dit geldt ook als de meerderheid van de stemgerechtigde ZAP-leden van de opleidingsraad deeltijdse docenten zijn.

een student voor om in het panel te zetelen. De student volgt een opleiding aan de Vrije Universiteit Brussel en is niet betrokken bij de opleiding(en) die het voorwerp zijn van de Peer Review.

Ten minste één lid van het panel beschikt over onderwijskundige expertise of heeft ervaring met het stimuleren en bewaken van de onderwijskwaliteit op opleidingsniveau.

De opleidingsraad bezorgt aan Onderwijs & Studentenzaken uiterlijk vier maanden voor de Peer Review een lijstje met telkens drie namen van panelleden (in volgorde van voorkeur) per categorie, in het geval van de externe ZAP-leden gaat het om zes namen. De opleidingsraad kan beargumenteerd en na overleg met Onderwijs & Studentenzaken afwijken van de bovenstaande categorieën, zolang ten minste drie van de panelleden niet aan de Vrije Universiteit Brussel verbonden zijn. Verzoeken om meer dan vijf panelleden voor te dragen worden met Onderwijs & Studentenzaken besproken.

Onderwijs & Studentenzaken gaat na of voldaan is aan de eisen voor onafhankelijkheid. Vervolgens neemt Onderwijs & Studentenzaken contact op met de voorgestelde panelleden en verzorgt het de verdere contacten in verband met de Peer Review. De samenstelling van het panel wordt bij voorkeur ten laatste een maand voor de Peer Review ter goedkeuring aan de Academische Raad voorgelegd.

Het afdelingshoofd kwaliteitszorg en onderwijsinnovatie bewaakt het proces en modereert het panelgesprek⁶. De kwaliteitszorgmedewerker zorgt voor het verslag. Het afdelingshoofd kwaliteitszorg en onderwijsinnovatie en de kwaliteitszorgmedewerker maken geen deel uit van het panel.

Als er minder dan vier panelleden aanwezig zijn, of geen enkel extern ZAP-lid aanwezig is, wordt het panelgesprek geannuleerd en opnieuw gepland.

Duur

Voor het panelgesprek over één opleiding of een aansluitende bachelor- en masteropleiding wordt – na de presentatie door de opleidingsraad (max. 30 minuten) – twee uur voorzien. Aansluitend volgt een gesprek van maximum 30 minuten tussen het panel en de studenten. De aanwezigheid van de opleidingsraad (met uitzondering van de studentenvertegenwoordigers) is dus gedurende ca. 2u30 noodzakelijk. De aanwezigheid van de studentenvertegenwoordigers is gedurende 3 uur vereist. Voor combinaties met drie of meer opleidingen wordt in overleg tussen Onderwijs & Studentenzaken en de opleidingsraad meer tijd voorzien.

De voor- en nabespreking door het panel neemt telkens ongeveer 45 minuten in beslag. De aanwezigheid van het panel is dus in totaal gedurende ongeveer 4u30 vereist.

Verslag en Opvolging

De kwaliteitszorgmedewerker stelt op basis van het gesprek een verslag op. Het verslag geeft de voornaamste elementen uit de bespreking weer en sluit af met een conclusie en een overzicht van de aanbevelingen van het panel. Het panel leest het verslag ter goedkeuring na, indien nodig wordt het verslag op basis van de opmerkingen van de panelleden aangepast. Uiterlijk 15 werkdagen na de Peer Review wordt het verslag aan de opleiding en de faculteit bezorgd. De opleiding krijgt de mogelijkheid om feitelijke onjuistheden in het verslag te laten aanpassen. Het verslag wordt gearchiveerd door Onderwijs & Studentenzaken; het is daar ter inzage voor de leden van de Onderwijsraad en de Academische Raad.

De opleiding bespreekt het verslag op een opleidingsraad en herwerkt desgevallend het strategieplan op basis van de input en aanbevelingen, binnen de twee maanden na de Peer Review. Bij het opstellen en bijwerken van

---

⁶ Het afdelingshoofd kwaliteitszorg en onderwijsinnovatie kan deze taken delegeren aan een ander lid van Onderwijs & Studentenzaken.

het strategieplan en het uitvoeren van de actiepunten kan de opleidingsraad een beroep doen op ondersteuning door de kwaliteitszorgmedewerker.

Het verslag fungeert tevens als basis voor een publiek toegankelijke tekst over de kwaliteit van de opleiding, die wordt gepubliceerd op de opleidingspagina op de VUB website. Deze publieke informatie wordt parallel met de eventuele herwerking van het strategieplan door de kwaliteitszorgmedewerker uitgeschreven en wordt ook binnen de twee maanden na de Peer Review besproken en goedgekeurd door de opleidingsraad.

Het verslag van de Peer Review, het bijgewerkte strategieplan en het voorstel van publieke informatie maken onderdeel uit van het opleidingsdossier dat aan de Kwaliteitsraad Onderwijs zal worden voorgelegd. De Kwaliteitsraad Onderwijs is door de Academische Raad gemandateerd om de kwaliteit van individuele opleidingen periodiek formeel vast te stellen en deze vaststelling neer te leggen in een borgingsbesluit. Indien de Kwaliteitsraad Onderwijs van oordeel is dat bepaalde acties dringend nodig zijn, dan kan zij specifieke aanbevelingen opnemen in het strategieplan die prioritair moeten worden opgevolgd. Deze prioritaire aanbevelingen worden worden ook opgenomen in de publieke informatie die door de Academische Raad wordt goedgekeurd alvorens het wordt gepubliceerd. De Kwaliteitsraad Onderwijs neemt ten laatste een borgingsbesluit in het semester aansluitend op de Peer Review.

Deontologische code

Alle betrokkenen bij de Peer Review – zowel vertegenwoordigers van de opleidingsraad als het panel – houden zich aan de volgende regels:⁷

- respect voor de gesprekspartners
- een constructieve houding: de kwaliteitsbevordering van de opleiding staat centraal

Van panelleden wordt gevraagd zich bovendien aan de volgende regels te houden:

- spreken vanuit de eigen expertise, en – voor zover relevant – niet vanuit de eigen instelling, opleidingsraad of organisatie
- vertrouwelijk omgaan met
  - de documenten die naar aanleiding van de Peer Review worden onderzocht
  - de inhoud van het gesprek met de opleiding en het verslag van de Peer Review
- een zo groot mogelijke objectiviteit nastreven
- in de mate van het mogelijke de gemaakte afspraken nakomen, met name wat betreft aanwezigheid tijdens het gesprek en de voor- en nabespreking, en het verslag

Annulatie en sancties

Als uit de bij Onderwijs & Studentenzaken ingediende lijst van de verwachte delegatie of bij aanvang van het gesprek zelf blijkt dat de stemgerechtigde ZAP-leden van de opleidingsraad onvoldoende beschikbaar zijn of als de delegatie onvoldoende representatief is samengesteld, wordt het panelgesprek geannuleerd en opnieuw gepland. Hetzelfde geldt als blijkt dat er minder dan vier panelleden aanwezig zijn.

De annulatie van het panelgesprek wordt gerapporteerd aan de decaan, de Onderwijsraad en de Academische Raad. Als de annulatie omwille van de onvoldoende beschikbaarheid of representativiteit van de delegatie van de opleidingsraad op de dag van het panelgesprek zelf plaatsvindt, en als er ten minste vier panelleden aanwezig zijn, dan wordt de rapportage aan de decaan, de Onderwijsraad en de Academische Raad aangevuld met de

---

⁷ Het spreekt voor zich dat de deontologische code ook geldt voor de vertegenwoordigers van Onderwijs & Studentenzaken die het proces begeleiden.

voorlopige bevindingen van het panel. Deze voorlopige bevindingen worden opgesteld op basis van de analyse van de informatie die het panel ter voorbereiding heeft doorgenomen.

Als een opleidingsraad weigert mee te werken aan de Peer Review, wordt dit gerapporteerd aan de decaan, de Onderwijsraad, Academische Raad en de Kwaliteitsraad Onderwijs. Zowel bij een annulatie als een weigering heeft de Academische Raad de bevoegdheid om passende maatregelen te treffen.

Klachtenprocedure

Als een opleidingsraad niet tevreden is over het verloop van het proces of over het verslag, kan de opleidingsraad een afspraak maken met de vicerector Onderwijs en Studentenzaken. Voor dat gesprek wordt ook de decaan uitgenodigd. Als tijdens dat gesprek geen oplossing wordt gevonden, kan de rector bemiddelen. Indien ook de bemiddeling geen uitkomst biedt, kan de opleidingsraad een formele klacht indienen bij een commissie die bestaat uit drie ZAP-leden – onder wie één jurist – en die wordt samengesteld door de Academische Raad.

Als de opleidingsraad niet tevreden is over het verslag, bestaat de mogelijkheid dat hij een repliek toevoegt aan het verslag dat wordt gearhiveerd door Onderwijs & Studentenzaken. Het verslag wordt samen met de repliek toegevoegd aan het opleidingsdossier dat wordt voorgelegd aan de Kwaliteitsraad Onderwijs.

Practicalia

De Peer Review geldt voor alle opleidingen van de Vrije Universiteit Brussel, met uitzondering van de opleidingen die een evaluatie ondergaan door een extern kwaliteitszorgagentschap (die worden vrijgesteld van de interne Peer Review) en de interuniversitaire opleidingen die door een partnerinstelling gecoördineerd worden (deze opleidingen volgen het kwaliteitszorgsysteem van de betrokken instelling volgens de afspraken die hier rond tussen de betrokken instellingen worden gemaakt).

In principe verloopt het gesprek met het panel in het Nederlands voor Nederlandstalige opleidingen en in het Engels voor Engelstalige opleidingen. Het verslag wordt geschreven in de taal van het panelgesprek. Uitzonderingen zijn mogelijk na overleg met Onderwijs & Studentenzaken.

De externe panelleden ontvangen een honorarium van 250 euro voor een Peer Review van één opleiding. Per bijkomende opleiding wordt het honorarium verhoogd met 50 euro. Zij ontvangen tevens een onkostenvergoeding. Indien gewenst, krijgen zij een certificaat ter bevestiging van hun lidmaatschap van het panel. Voor een Peer Review van een aansluitende bachelor- en masteropleiding ontvangt een panellid dus 300 euro.

ZAP-leden van de Vrije Universiteit Brussel ontvangen geen financiële vergoeding voor hun lidmaatschap van het panel. Hun lidmaatschap wordt wel opgenomen in hun academisch dossier. Indien gewenst, kunnen ook zij en het student-panellid een certificaat krijgen ter bevestiging van hun lidmaatschap van het panel.

Het tijdstip en de locatie van het gesprek worden in overleg tussen Onderwijs & Studentenzaken en de opleidingsraad bepaald. Wat betreft het tijdstip, is een kalender vastgelegd met een planning per semester (academiejaar 2021-2022 t.e.m. academiejaar 2026-2027) van de Peer Reviews en Opvolggesprekken van alle opleidingen waarop dit kwaliteitszorgproces betrekking heeft. De precieze datum wordt zo vroeg mogelijk, maar uiterlijk drie maanden voor het panelgesprek vastgelegd. De opleidingsraad of faculteit kan maatregelen nemen opdat de Peer Review maximaal kan worden bijgewoond. Wat betreft de locatie, gaat de voorkeur uit naar een locatie waarvoor zo weinig mogelijk mensen zich moeten verplaatsen. In overleg met Onderwijs & Studentenzaken kan er ook voor worden gekozen om de Peer Review digitaal of hybride te laten plaatsvinden.

De contacten met de panelleden verlopen via Onderwijs & Studentenzaken. De logistiek (reservatie lokaal, catering) gebeurt eveneens door Onderwijs & Studentenzaken.